

تأثیر تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها بر جرم‌یابی

چکیده

زمینه و هدف: تعامل پلیس با سازمان‌های مردم‌نهاد می‌تواند نقش بسزایی در پیشبرد مأموریت‌های پلیس داشته باشد؛ بر همین اساس، این تحقیق با هدف بررسی تأثیر تعامل اطلاعات محور پلیس و سازمان‌های مردم‌نهاد بر جرم‌یابی انجام شده است.

روش: این پژوهش بر اساس هدف، کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها، پیمایشی است. جامعه آماری آن، شامل کارکنان فرماندهی انتظامی شهرستان اصفهان و نمونه مورد مطالعه شامل 280 نفر است. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه است که به روش تصادفی ساده در بین نمونه، توزیع شده است. روایی ابزار پژوهش به روش صوری و با نظر خبرگان انتظامی تأیید شده و برای اندازه‌گیری پایایی پژوهش نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از تحلیل عاملی با مدل‌سازی معادله ساختاری به وسیله نرم‌افزار ایموس انجام شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها از طریق بُعد مشارکت مردمی با ضریب همبستگی 1.025، بُعد سرمایه اجتماعی با وزن 0.928، بُعد اصلاح‌گری با وزن 0.850، بُعد تسهیل‌گری با همبستگی 0.594، بُعد پیشگیری با وزن 0.294 و بُعد خلاقیت و نوآوری با همبستگی 0.016 بر جرم‌یابی مؤثر است.

نتیجه‌گیری: تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها در ابعاد سرمایه اجتماعی، اصلاح‌گری، تسهیل‌گری، پیشگیری و خلاقیت بر جرم‌یابی مؤثر است. ارتقای اثربخشی این تعامل بر جرم‌یابی در گرو ارائه آموزش‌های متناسب و مسئول‌سازی سمن‌ها است.

کلید واژه‌ها: تعامل اطلاعات محور، پلیس، سازمان‌های مردم‌نهاد، جرم‌یابی.

دریافت: 1400/07/02

پذیرش: 1400/09/30

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

صص: 189-220

شناسه دیجیتال (DOR):

DOR: [20.1001.1.20086024.1400.13.4.8.8](https://doi.org/10.1001.1.20086024.1400.13.4.8.8)

حسین رشیدی راد

دکتری مدیریت دولتی، تهران، ایران (نویسنده
مسئول). رایانامه:

rashidirad121@mihanmail.ir

امیر حسین یآوری بافقی

دانشیار دانشگاه علوم انتظامی
امین، تهران، ایران. رایانامه:

Yadyaran.90@gmail.com

ایرج محمدی

دانشجوی دکترای جرم‌یابی دانشکده
فرماندهی و ستاد دانشگاه علوم انتظامی
امین، تهران، ایران. رایانامه:

s.i.mohamadi5261@gmail.com

مقدمه

امروزه در نتیجه رشد و توسعه تعاملات اجتماعی و ایجاد اشخاص حقوقی و سازمان‌های مردم‌نهاد، پلیس به دو صورت متأثر شده است. نخست، امکان ارتکاب جرم با استفاده از پوشش قانونی هر یک از این اشخاص و سازمان‌ها تسهیل شده و جرائم واقعه در این گستره‌ها از شعاع دید و نظارت پلیس خارج شده است؛ دوم، هر یک از این اشخاص و سازمان‌های مردم‌نهاد در جریان اجرای فعالیت‌های روزمره خود از وقوع برخی جرائم مطلع می‌شوند و می‌توانند وقوع این جرائم را به پلیس اطلاع بدهند. مسئله اصلی که در این میان رخ می‌نماید این است که پلیس در راستای پیشینه‌سازی آمار کشف جرائم واقعه در گستره‌های اجتماعی چگونه می‌تواند از همکاری‌های اطلاعاتی سازمان‌ها و اشخاص حقوقی مردم‌نهاد استفاده کند؟

برقراری امنیت فردی و اجتماعی یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های جوامع بشری است؛ به گونه‌ای که دولت‌ها بر اساس میزان امنیتی که برای شهروندان خود می‌آفرینند، مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. اگر بپذیریم امنیت پدیده‌ای جمعی است؛ از این رو، تعیین سهم هر یک از گروه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی در برقراری امنیت ضروری است. از این بابت تأمین و حفظ امنیت با رویکرد بین‌سازمانی، موضوع جدید و نوینی است. رویکرد ارتباطات بین‌سازمانی با تأکید بر ارتقای امنیت، به این معناست که همه نهادهای اجتماعی و سازمان‌های رسمی و غیررسمی در تأمین و حفظ امنیت عمومی، همراه با پلیس، سهیم هستند (عبدالرحمانی و حبیب‌زاده، 1395، ص 263-261)؛ زیرا بخش اعظمی از موفقیت‌های سازمان‌ها در همه حوزه‌ها، به‌ویژه امنیت و نظم اجتماعی، وام‌دار وجود ارتباطات بین‌سازمانی کارآمد است (آذر، زارعی، الهی و رعنائی، 1386). از «ارتباطات» به قلب سازمان، روح و اساس سازمان، کانون و مرکز سازمان و داروی همه دردهای سازمان تعبیر شده است (هال¹، 1384، ص 278 و 281). یافته‌ها نشان داد که ارتباطات بین‌سازمانی با

قابلیت‌های ارزشمندی مانند شیوه‌های انتشار سریع اطلاعات، نوآوری‌های سریع و حل بسیاری از مشکلات اجتماعی تا کاهش جرائم و ارتقای امنیت به سازمان‌ها کمک می‌کند (راب و میلوارد^۱، 2003، ص 413)؛ بنابراین صرف وجود نیروی‌های قهریه و قانونی مانند سازمان نیروی انتظامی و سازمان‌های اطلاعاتی - نظامی برای ایجاد امنیت کافی نیست و همکاری و ارتباط سازمان‌های مختلف امنیتی و غیرامنیتی نیز نیاز است (عبدالرحمانی و حبیب‌زاده، 1395، ص 263).

کنترل جرم و مهار بزهکاری، اصلی‌ترین دغدغه نظام عدالت کیفری است. پلیس بخش مهمی از این نظام است؛ اما به‌تنهایی و بدون مشارکت مردم و سایر نهادهای دولتی و غیردولتی نمی‌تواند در پیشگیری از جرم موفق باشد (روهنا، پوراسدی و فتح‌الهی، 1393، ص 55). این موضوع، لزوم مشارکت مردم در این عرصه را دوچندان می‌کند؛ یعنی شهروندان می‌توانند در تأمین امنیت نقش فعالی ایفا نمایند. مشارکت مردم به‌صورت انفرادی نمی‌تواند جای تلاش جمعی را بگیرد؛ لذا مردم برای مشارکت با دولت در تأمین امنیت خود و جامعه، اقدام به تشکیل گروه‌های خودجوش و مستقلی کرده‌اند که از آن‌ها به‌عنوان سازمان‌های مردم‌نهاد^۲ یاد می‌شود (صباغ گل، ابراهیمی و رفیعی، 1388، ص 347).

در رویکرد سیستمی امنیت، سازمان‌های مشارکت‌کننده در امنیت، با کارکردهای متفاوت، اما در راستای هم در بطن ساختار کلی تری به نام امنیت، با تعداد زیادی از سازمان‌های رسمی و غیررسمی قرار دارند (گنزاله و شوفیلد و هرایز^۳، 1387، ص 53). در رویکرد شبکه‌ای، هر سازمان یا نهاد مدنی مشارکت‌کننده در امنیت، بخش ساده‌ای از یک شبکه به‌هم‌پیوسته است (باکر و فالکنر^۴، 2017، ص 54). رویکرد چندنهادی به نقش یا سهم همه سازمان‌های رسمی و غیررسمی در مدیریت، کنترل و پیشگیری از جرم و نیز

1- Rab & Milvard

2- Non Governmental Organization

3- Gnzalzh, Schofield & Hrayz

4- Baker & Faulkner

ارتقای نظم و امنیت فردی - اجتماعی می‌پردازد که امروزه جایگاه ویژه‌ای یافته است. این رویکرد، نقش نهادهای مقدم بر دستگاه عدالت کیفری و پلیس، یعنی سازمان‌های مردم‌نهاد، را در مقابله، پیشگیری و برقراری نظم و امنیت تعیین‌کننده و برجسته می‌داند. رویکرد چندنهادی به معنی استفاده از تمامی توانایی و توانمندی‌های سازمان‌های مدنی، در راستای برقراری و ارتقای امنیت، با تأکید بر تعاملات بین‌سازمانی با پلیس است (عبدالرحمانی و حبیبزاده، 1395، ص 273).

حفظ نظم و آرامش برای جامعه چند قومی¹ به‌تنهایی توسط پلیس حاصل نمی‌شود و به مشارکت مسئولان امور کشوری و سازمان‌های مردم‌نهاد مبتنی بر اجتماع نیاز دارد. تجارب کشورهای اروپایی نشان می‌دهد وقتی موضوع، قومی و نژادی است، توسعه مشارکت با سمن‌ها تنها کافی نیست؛ اما شرط مهم برای عملکرد موفق پلیس است (اکلی²، 2001، ص 55).

موضوع اشراف اطلاعاتی نیز، به‌عنوان یک ضرورت جدید در سازمان‌های اطلاعاتی مطرح شده و روزه‌روز بر اهمیت آن افزوده می‌شود و سازمان پلیس هم که مسئول حفظ نظم و امنیت عمومی در جامعه است، از این قاعده مستثنا نیست؛ به‌عبارت‌دیگر، پلیس به‌عنوان حافظ کلی نظم عمومی در یک جامعه سیاسی (آقابخشی و افشاری‌راد، 1379، ص 441). باید برای کنترل هرچه بهتر جامعه، با اشراف اطلاعاتی موفقیت خود را به حداکثر برساند. امروزه، اشراف اطلاعاتی در کشف و مقابله با جرائم و تخلفات، رقابت بین سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی و همچنین مقابله با دشمن، جزو مؤلفه‌های تعیین‌کننده و حائز اهمیت است و میزان اقتدار و درجه موفقیت را افزایش می‌دهد (صبوری، 1384، ص 88).

ناجا از جمله سازمان‌هایی است که وظیفه اصلی «برقراری نظم و امنیت اجتماعی» را بر عهده دارد و برای اشراف اطلاعاتی در جهت حفظ نظم و آرامش، به رویکرد ارتباطات بین‌سازمانی نیازمند است. در این نوشته نمی‌توان

1- Multi ethnic

2- Oakley

به نقش تمامی سازمان‌های دخیل در حفظ نظم و امنیت پرداخت؛ بنابراین، تنها به نقش سمن‌ها می‌پردازیم. از یک‌طرف پلیس برابر مقررات مسئول حفاظت از امنیت، پیشگیری از جرم و حراست از ارزش‌های حاکم بر جامعه است، از طرف دیگر فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد در راستای اهداف کلی نظام است؛ بنابراین، همکاری و تعامل پلیس با سازمان‌های مردم‌نهاد می‌تواند نقش بسزایی در پیشبرد مأموریت‌های پلیس داشته باشد. مطابق همین اصل، در چند سال اخیر، پلیس برابر تدابیر فرماندهان مبنی بر گسترش مقوله جامعه‌محوری، اقدام به شناسایی و جلب مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد نموده است. به همین منظور سؤال اصلی پژوهش این است که تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها چه تأثیری بر جرم‌یابی دارد؟

پیشینه و مبانی نظری

بارانی، مرادی، رضایی و بختیاری (1399) در تحقیقی با عنوان «تعامل پلیس با سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی (با رویکرد اعتیاد)» بیان می‌کنند که امروزه، سازمان‌های مردم‌نهاد در هر نظام اجتماعی با هدف جلب مشارکت مردم در تعیین سرنوشت خود می‌توانند نقش مؤثری در مدیریت پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی ایفا کنند. یافته‌های پژوهش نشان داد، بین تعامل ارتباطی، فرهنگی، آموزشی، تبلیغاتی پلیس با سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی (اعتیاد) رابطه معناداری وجود دارد. همچنین با تجزیه و تحلیل داده‌ها مشخص شد، نقش این سازمان‌ها در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی (اعتیاد) مثبت بوده است. همچنین این سازمان‌ها امروزه به‌مثابه ظرفیتی قوی، قادرند با ورود به برخی حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی و رفع برخی معضلات مانند فقر، بیکاری، آسیب‌های اجتماعی و... ریشه بسیاری از جرائم را بخشکانند و قسمتی از وظایف نیروی انتظامی را به دوش بکشند. قاسم‌نژاد، جزینی، محمدی مقدم و هندیانی (1397) در پژوهشی با عنوان «رابطه مسئولیت احتیاطی سازمان‌ها با پیشگیری اجتماعی از جرم» بیان کردند که همه مؤلفه‌های مسئولیت‌های

احتیاطی سازمان‌ها با پیشگیری از جرم رابطه دارد و از نظر شدت رابطه، به ترتیب عدالت اجتماعی، تعامل با سازمان‌ها و التزام اجتماعی و امنیت در راستای توسعه پایدار، در پیشگیری اجتماعی از جرم تأثیر دارند. درویشی لابسز (1396) در تحقیقی با عنوان «نقش مشارکت‌های مردمی در پیشگیری از جرم» بیان می‌کند که پیشگیری از جرم یکی از مواردی است که جامعه مدنی می‌تواند نقش مثبتی را در تحقق آن ایفا نماید، به همین منظور یکی از رسالت‌های اساسی سازمان‌های مردم‌نهاد، اقدامات پیشگیرانه از وقوع جرم است. از طریق تأمین مشارکت مردم در امور مربوط به خود، قوه ابتکار و ابداع مردم تقویت شده و به نحو احسن مورد استفاده قرار خواهد گرفت. مشارکت موجب افزایش و ارتقای سطح آگاهی اجتماعی و باعث اجتماعی شدن و فرهنگ‌پذیری انسان‌ها می‌شود. مردم یک جامعه می‌توانند در کشف و تعقیب و دستگیری مجرمین و به تبع آن تحقق جامعه عاری از جرم، نقش مهمی داشته باشند. حق نظری و شایگان (1395) در تحقیقی با عنوان «نقش مشارکت نهادهای مردمی در پیشگیری اجتماعی از جرم» بیان می‌کنند که امروزه ایده‌های جدیدی با عنوان نوآفرینی حکومت و گرایش به سمت حکومت جامعه‌محور (توانمندسازی به جای خدمات‌رسانی) باعث شده که دولت‌مردان و مدیران دولتی به جای خدمات‌رسانی‌هایی که در گذشته به شهروندان ارائه می‌دادند، تشکّل‌های محلی و سازمان‌های اجتماعی مردمی را به گونه‌ای توانمند سازند تا امور مربوط به جامعه خویش را سازمان‌دهی کنند. اقدامات پلیس جامعه‌محور برای جلب مشارکت نهادهای مردمی در پیشگیری از جرم از جمله این ایده‌هاست. یافته‌های تحقیق نشان داد که مشارکت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی نهادهای مردمی در پیشگیری از جرائم نقش داشت و در این بین، مشارکت اجتماعی از تأثیرگذارترین عوامل و بعداز آن، مشارکت‌های فرهنگی و اقتصادی قرار داشتند. مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد می‌تواند موجب کاهش جرائم شود. به هر میزان که سمن‌ها در پیشگیری از جرم مشارکت کنند، فرهنگ مشارکت در پیشگیری از جرائم را در جامعه رواج می‌دهند و در نتیجه، ارتباط بهتری بین پلیس و مردم به وجود می‌آید که به نوبه خود باعث کاهش

جرائم خواهد شد. اخشایی (1394) در تحقیقی با عنوان «تعامل پلیس با مشارکت مردمی در پیشگیری از جرم» بیان می‌کند که تأمین امنیت فقط در حیطه مسئولیت پلیس نیست، بلکه بیشتر مسئله‌ای مرتبط با مشارکت مردم جامعه است؛ به بیان دیگر، تأمین امنیت وظیفه جمعی تمام شهروندان زیر نظر مقامات محلی است. با این حال، ادارات پلیس به دلیل تخصص و اختیاراتشان، قطب اصلی در مسائل امنیتی به‌شمار می‌روند. کنترل جرم و مهار بزهکاری، اصلی‌ترین دغدغه نظام عدالت کیفری را تشکیل می‌دهد که پلیس به‌عنوان بخش مهمی از این نظام محسوب می‌شود. در چنین وضعیتی، صرف به‌کارگیری ابزارهای کیفری (واکنشی) در جهت مقابله و سرکوب بزهکاران، مؤثر نیست و به همین دلیل، نظام‌های مختلف سیاست جنایی، به بهره‌جستن از ابزارهای پیشگیری غیر کیفری (کنشی) روی آورده‌اند. یافته‌های تحقیق، نشان داد که مشارکت و همیاری بخش جدانشدنی پیشگیری از جرم است که طیف وسیعی از علل جرم و مهارت‌های قابل‌اعتماد را برای بحث نیاز دارد؛ لذا مشارکت کاری تمامی وزارتخانه‌ها و مشارکت مردمی، نهادهای غیردولتی، بخش‌های تجاری و شهروندان خصوصی را شامل می‌شود. تعامل پلیس با مشارکت مردمی شامل: موارد زیر است 1- درک متقابل و اعتماد بین پلیس و جامعه را افزایش می‌دهد؛ 2- تلاش‌های مبتنی بر جامعه را تقویت می‌نماید؛ 3 - تعهد و رابطه مداوم و مستمر بین پلیس و جامعه را ایجاد می‌کند. کمالی‌رنجبر (1392) در پژوهشی با عنوان «نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در مدیریت پیشگیری از وقوع جرم (با تأکید بر شهرستان بندرعباس)» به این نتیجه رسید که متغیرهای اعتماد اجتماعی، کیفیت اقدامات پلیسی، مقوله جامعه‌محوری پلیس، امکانات مدرن پلیسی و نوع آگاهی و اطلاعات پلیس از سمن‌ها، باعث مشارکت بیشتر سمن‌ها با پلیس می‌شود. رحیمی‌خورشیدوند (1388) نیز در پژوهش خود با عنوان «بررسی نقش مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد در برقراری نظم و امنیت» به این نتیجه رسید که هرچند سازمان‌های مردم‌نهاد، اهداف مشخص و تعریف‌شده‌ای را دنبال می‌کنند؛ اما در برقراری امنیت جامعه مؤثر هستند. شاه‌بهرامی، پیشگاهی‌فرد، زال‌پور و بختیاری

(1389) در پژوهشی با عنوان «تأثیر فعالیت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد بر پیشگیری از ارتکاب جرم زنان سرپرست خانوار» به بررسی و شناخت انواع جرائم زنان، تأثیر اقدامات سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از ارتکاب جرم زنان سرپرست خانوار پرداختند و گفتند گروه‌های مردم‌نهاد می‌توانند فرصتی باشند تا میزان توانمندی‌ها آنان در ارتقای سلامت افراد آسیب‌پذیر بالا رود. یافته‌ها مشخص کرد، هر یک از متغیرهای تحقیق در پیشگیری از ارتکاب جرم توسط زنان سرپرست خانوار تأثیر دارد و وضعیت زندگی زنان سرپرست خانوار پس از تحت پوشش قرار گرفتن بهبود یافته است.

رویکرد پژوهش‌های گذشته، بررسی نقش سمن‌ها در پیشگیری از جرم بود؛ اما رویکرد این پژوهش تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها بر جرم‌یابی است؛ یعنی برخلاف پژوهش‌های پیشین که رویکردهای پیشگیرانه را مدنظر داشتند، تحقیق حاضر بر پیگیری جرم و جرم‌یابی تمرکز دارد. چون «جرائم» و «اطلاعات» ارتباط نزدیکی با یکدیگر دارند، در واقع یکی از مهم‌ترین مسائل در طراحی نامناسب فرایند کشف و خنثی‌سازی جرائم، اطلاعات ضعیف و ناکافی است و سرانجام، یک سازمان پلیسی بدون اطلاعات دقیق و بهنگام نمی‌تواند کنترل کارآمدی بر امنیت اعمال کند؛ بنابراین به‌جز نیروی کار، فناوری جدید، سیستم اطلاعاتی مفید برای موفقیت در هر سازمان پلیسی، مهم و حیاتی است.

اِشْرَافِ اِطْلَاعَاتِی

اِشْرَاف، در لغت به‌معنی بلند شدن و از بالا به زیر نگرستن است (عمید، 1386، ص 188). «اِشْرَافِ اِطْلَاعَاتِی» مجموعه فعالیت‌هایی است که یک سازمان اطلاعاتی، از طریق آن قابلیت احاطه و تسلط کامل بر روند گذشته، حال و آینده وقایع و حوادث حوزه پیرامونی خود را به‌دست می‌آورد؛ به‌نحوی که می‌تواند در جهت پیشگیری و مقابله با تهدیدات و آسیب‌پذیری‌های مترتب بر آن و همچنین تولید فرصت‌ها، اقدام لازم و به‌موقع را انجام دهد (جمشیدیان، 1388، ص 12؛ مولایی، 1389، ص 47). اِشْرَافِ اِطْلَاعَاتِی محیطی، موضوعی و فردی قلمرو اِشْرَافِ اِطْلَاعَاتِی را تشکیل می‌دهند. در

جمع‌آوری اطلاعات، گروهی از اطلاعات، به مکان و محیط فعالیت هدف وابسته است که آن‌ها را اطلاعات محیطی می‌نامند. کسب اطلاعات در خصوص موضوعات مرتبط با هدف موردنظر، از حوزه‌های کلان‌اشراف اطلاعاتی است و اطلاعات شناسنامه‌ای افراد، شغل، فعالیت، اعتقادات، گرایش‌های سیاسی و اجتماعی از موضوعات مورد توجه در اشراف اطلاعات فردی است (ناظری و عساریان‌نژاد، 1394، ص 118).

نظم و امنیت

امنیت احساس رهایی از اضطراب، ترس (نصیری، 1381، ص 123) احساس آرامش و اطمینان خاطر است (ماندل^۱، 1379، ص 55). برخی، امنیت را به معنای از بین رفتن نگرانی‌ها و تهدیدها می‌دانند که بدون وجود عنصر تهدید، هیچ‌گونه مفهومی ندارد. امنیت یعنی استفاده بهینه از فرصت‌ها برای رفع تهدیدها. از این تعاریف، نتیجه‌گیری می‌شود که امنیت از دو عنصر اساسی تهدید و فرصت سرچشمه می‌گیرد (خلیلی، 1381، ص 31). احساس امنیت^۲ به مراتب مهم‌تر از امنیت است. احساس امنیت، اطمینان از ایجاد روابط بین افراد جامعه در حوزه‌های مختلف و اطمینان از عدم تجربه پدیده‌هایی چون سرقت، ضرب و شتم، جرائم و برخورداری‌های اقتصادی و اجتماعی افراد جامعه و یا میل به انکسار و اعتماد متقابل به دیگران است. احساس امنیت موضوعی روان‌شناختی است و عبارت است از: احساس آزادی نسبی از خطر که این احساس با ایجاد وضع خوشایندی، باعث آرامش جسمی و روحی در فرد می‌شود. امنیت اجتماعی^۳ هم عبارت است از: حالت فراغت همگانی از تهدید و ترس و مصونیت جان و مال و آبرو و ناموس و شغل از هرگونه تعرض (واثقی، 1380، ص 33).

1- Robert Mundell

2- Secure feeling

3- Societal security

رویکردهای امنیّت اجتماعی

الف) رویکرد ارتباطات بین‌سازمانی: این رویکرد با تأکید بر ارتقای امنیّت، به این معناست که همهٔ نهادهای اجتماعی و سازمان‌های رسمی و غیررسمی در تأمین و حفظ امنیّت عمومی، همراه با پلیس، سهیم هستند (عبدالرحمانی و حبیبزاده، 1395، ص 261). ارتباطات بین‌سازمانی به‌عنوان یکی از بارزترین منابع سازمان‌ها تلقی می‌شود که همهٔ سازمان‌ها باید در حفظ و ارتقای آن بکوشند؛ زیرا بخش اعظمی از موفقیت‌های سازمان‌ها در همهٔ حوزه‌ها به‌ویژه امنیّت و نظم اجتماعی، وام‌دار وجود ارتباطات بین‌سازمانی کارآمد است (آذر، زارعی، الهی و رعنائی، 1386، ص 98). ارتباطات بین‌سازمانی، همواره یکی از عوامل اثرگذار بر تولید و گسترش دانش، بازار و خدمات بوده و زمینه‌ساز انسجام و هماهنگی در جامعه است (هال، 1384، ص 372). به هر ترتیب، سازمان‌های رسمی و غیررسمی مرتبط با امنیّت، همانند تمامی سازمان‌ها برای بقا در محیط، اغلب روابط مداومی را با سایر سازمان‌ها برقرار می‌کنند و این به‌عنوان شیوه‌ای در نظر گرفته می‌شود که از راه آن، سازمان‌ها می‌توانند هم بر محیط و هم بر چالش‌های فراوانی که برای آن‌ها و در کل برای جوامع به‌وجود می‌آید، غلبه کنند (عبدالرحمانی و حبیبزاده، 1395، ص 264).

ب) رویکرد مشارکتی: رویکرد مشارکتی در تأمین امنیّت از این نکته سرچشمه می‌گیرد که نهادها و سازمان‌های رسمی مانند آموزش و پرورش، اشتغال، مسکن، خدمات رفاهی و بهداشتی، پلیس و صنوف، همه در زنجیره‌ای وسیع از ارتباطات برای تأمین امنیّت و ارتقای آن فعالیت می‌کنند. به تعبیر دیگر، این رویکرد که تفکری مدیریتی، جرم‌شناسی و اجتماعی است، معتقد به شبکه‌بندی متخصصان، مشارکت، همفکری و درگیر ساختن نهادها و سازمان‌ها در فرایند حمایت، تصمیم‌گیری و اجرا برای تأمین امنیّت است (عبدالرحمانی و حبیبزاده، 1395، ص 271).

پ) رویکرد سیستمی: در این تعریف، امنیّت و سازمان‌های مشارکت‌کننده در امنیّت، سازمان‌هایی هستند که هر یک از آن‌ها با کارکردهای متفاوت، اما

در راستای هم در بطن ساختار کلی تری به نام امنیت، با تعداد زیادی از سازمان‌های رسمی و غیررسمی قرار دارند (گنزاله و شوفیلد و هرایز، 1387، ص 53). بر اساس نظریه نظام‌های اجتماعی پارسونز، همه اجزای یک سیستم در وابستگی متقابل با یکدیگرند و با چنان روابطی به هم وابسته‌اند که اگر یک جزء تغییر کند؛ یا دچار مشکل شود، بقیه اجزا نیز تغییر کرده و در نتیجه کل مجموعه تغییر می‌کند (قلی‌پور، 1380، ص 123).

ت) رویکرد شبکه‌ای و امنیت: در رویکرد شبکه‌ای، هر سازمان یا نهاد مدنی مشارکت‌کننده در امنیت، بخش ساده‌ای از یک شبکه به هم پیوسته است که نه فقط ارتباط مستقیم بین دو سازمان اصلی امنیتی را فراهم می‌سازد، بلکه به عنوان رابطی میان زنجیره پیچیده و درهمی از سازمان‌ها و نهادها، ارتباط بسیاری از سازمان‌های مهم و غیر مهم، مستقیم و غیرمستقیم، رسمی و غیررسمی در امنیت را نیز ممکن می‌کند (باکر و فالکنر، 2017).

ث) رویکرد چندنهادی: این رویکرد جدید که به نقش یا سهم همه سازمان‌های رسمی و غیررسمی در مدیریت، کنترل و پیشگیری از جرم و نیز ارتقای نظم و امنیت فرد - اجتماعی می‌پردازد، امروزه جایگاه ویژه‌ای یافته است. این رویکرد نقش نهادهای مقدم بر دستگاه عدالت کیفری و پلیس، یعنی سازمان‌های مردم‌نهاد یا همان سمن‌ها را در مقابله، پیشگیری و برقراری نظم و امنیت تعیین‌کننده می‌داند و برای آن‌ها نقشی برجسته قائل است (هاسک، 2004). رویکرد چندنهادی به معنی استفاده از تمامی توانایی و توانمندی‌های سازمان‌های مدنی در راستای برقراری و ارتقای امنیت با تأکید بر تعاملات بین-سازمانی با پلیس است.

پلیس جامعه محور

مشارکت هر چه بیشتر سمن‌ها با پلیس و نهادینه‌سازی فرهنگ پیشگیری، امنیت اجتماعی را ارتقا می‌بخشد. پلیس برای افزایش مشارکت‌های مردمی در تأمین امنیت پایدار، رویکرد جامعه‌محوری را در پیش گرفته است؛ از این‌رو،

تعامل ناجا با سمن‌ها، نماد مشارکت‌های مردمی با پلیس است. جامعه مدنی به‌عنوان حد واسط و پل ارتباطی میان دولت و مردم؛ سمن‌ها، احزاب، اتحادیه‌ها، اصناف و به‌طور کلی نهادهای مردمی را در شمول خود دارد و در راستای احقاق حقوق و مشارکت مردم در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها عمل می‌کند (دوله، 1396). هم‌اکنون رویکرد پلیس در ایران، جامعه‌محوری است که در آن، پلیس و مردم در کنار یکدیگر می‌توانند امنیت را برقرار کنند. در پلیس جامعه‌محور، هم‌افزایی و ارتباط دوسویه وجود دارد؛ که نتیجه آن افزایش اعتماد است و سرمایه اصلی پلیس نیز اعتماد و پشتوانه مردمی است.

پلیس جامعه‌محور یعنی اینکه پلیس بخشی از محله است که باعث شناخت بیشتر از نیازهای شهروندان می‌شود و به اعتماد بیشتر آنان به پلیس کمک می‌کند، شهروندان نیز به‌نوبه خود به پلیس می‌پیوندند و برای رسیدن به هدفی مشترک یعنی داشتن محیط امن، تلاش می‌کنند (ترویانوویچ و باکوروکس¹، 1383، ص 9). پلیس جامعه‌محور به‌معنی یک پلیس اجتماعی با تکیه بر نیروهای مردمی، بهره‌گیری از مشارکت عمومی در برقراری نظم و امنیت اجتماعی، ارائه آموزش‌های همگانی به مردم و اطلاع‌رسانی‌های مستمر به جامعه است (کمالی‌رنجبر، 1392، ص 41). پلیس اجتماعی تلاش مشترک بین پلیس و جامعه است که مشکلات جرم و بی‌نظمی را تشخیص می‌دهند و تمام عناصر اجتماعی را برای جست‌وجوی راه‌حل این مشکلات درگیر می‌کنند. این تلاش بر این فرض مبتنی است که پلیس به‌تنهایی نمی‌تواند جرائم را کنترل کند و برای اطمینان از ایمنی به حمایت جامعه نیاز دارد. (مالوا²، 2014، ص 2) در رویکرد جدید پلیس، امنیت پدیده اجتماعی است و هر پدیده اجتماعی نیاز به اقدام اجتماعی دارد، هرچند دستگاه‌هایی برای مقوله امنیت تشکیل شده است، اما به‌تنهایی کافی نیست.

1- Trojanowicz & Bucqueroux
2- Maluwa

سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها)

سازمان‌های مردم‌نهاد بازوی توانمند دولت برای کاهش آسیب‌های اجتماعی هستند. «سازمان‌های غیردولتی امروزه جایگاه بسیار رفیعی در تحولات جهانی و مناسبات مختلف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کسب کرده‌اند. از این سازمان‌ها در دنیای کنونی به‌عنوان شاخصه‌های جامعه مدنی یاد می‌شود، چراکه در جامعه مدنی، امکان مشارکت و عضویت افراد در غالب مجموعه‌های خارج از دولت که به‌صورت مستقل عمل می‌کنند وجود دارد» (گلشن‌پژوه، 1385، ص 98).

تعریف سازمان‌های مردم‌نهاد

سازمان غیردولتی، به سازمان‌هایی اطلاق می‌شود که توسط مردم و برای رفع یک مشکل جمعی شکل می‌گیرند. بانک جهانی، سازمان غیردولتی را از جمله سازمان‌های خصوصی برمی‌شمارد که فعالیت‌های خود را در حوزه‌های کاهش امراض، ارتقای منافع و مصالح فقرا، حفظ محیط‌زیست، ارائه خدمات اجتماعی اساسی و یا توسعه اجتماعی برنامه‌ریزی و اجرا می‌کنند (رفیعی، 1387، ص 115). از نظر آژانس توسعه بین‌المللی در آمریکا¹، سازمان‌های مردم‌نهاد عبارت‌اند از: سازمان‌هایی که از اصلاحات سیاسی و اجتماعی همچون حفظ امنیت و محیط‌زیست حمایت می‌کنند، جولی فیشر² معتقد است که سازمان‌های غیردولتی، سازمان‌هایی هستند که درگیر امور توسعه شده‌اند (صباغ گل و همکاران، 1388، ص 347).

تفاوت سمن‌ها با سازمان‌های دولتی این است که اعضای سمن‌ها علاوه بر اینکه، داوطلب و متعهد هستند، با تسلط به مباحث علمی و کارشناسی، امور را با کیفیت بالا و هزینه پایین انجام می‌دهند. سمن‌ها حد واسط بین دولت‌ها و جوامع هستند. سمن‌ها با مشارکت‌طلبی از جامعه هدف، باعث افزایش تعلق خاطر مردم نسبت به مسائل خود می‌شوند. آن‌ها با همفکری مردم، مسائل

1- United States Agency for International Development (USAID)

2- Joely Fisher

موجود را بررسی کرده، دیدگاه‌ها، پیشنهادهای و انتقادات مردم را به دولت و سازمان‌های دولتی انتقال می‌دهند و از طرفی، اطلاعات و امکانات موجود دولتی نیز می‌تواند منابع مناسبی برای برنامه‌ریزی‌های آتی آن‌ها باشد (کوچکی‌نژاد، 9395). ساختار سازمان‌های مردم‌نهاد متفاوت از سازمان‌های دولتی است. این‌گونه سازمان‌ها، عنصر اصلی جامعه مدنی پویا قلمداد می‌شوند. آن‌ها مسائلی همانند کمک به تحقق اصل آزادی انجمن‌ها، تشویق کثرت‌گرایی در جامعه، ایجاد تعادل اجتماعی و قواعد قانونی آن، بالا بردن بازدهی منابع انسانی و مالی را سبب می‌شوند. مسئولیت اصلی برای پیشگیری از جرائم و تبعیض نژادی با دولت است؛ اما سمن‌ها ثابت کرده‌اند که آن‌ها سهم و مشارکت مهمی در شکستن چرخه خشونت‌ها دارند. پاسخگویی اصلی در مبارزه با جرائم برعهده قدرت‌های محلی و ملی است؛ اما فعالیت سمن‌ها می‌تواند در متقاعد کردن قاطع دولت‌ها به محل‌های جرم و راهنمایی برای پاسخ آن‌ها باشد (سازمان امنیت و همکاری اروپا، 2009).

کارکردهای سازمان‌های مردم‌نهاد

مرجع اصلی امنیت ملی، دولت؛ مرجع امنیت اجتماعی، نهادهای دولتی و مرجع امنیت فردی خود شهروندان هستند. سازمان مردم‌نهاد درکلی‌ترین معنایش، به سازمانی اشاره می‌کند که مستقیماً بخشی از ساختار دولت محسوب نمی‌شود؛ اما نقش بسیار مهمی به‌عنوان واسطه بین فرد فرد مردم و قوای حاکم و حتی خود جامعه ایفا می‌کند. بدون مشارکت مردم و دخیل بودن دستگاه‌های متولی ارتقا و حفظ امنیت اجتماعی، نمی‌توان امنیتی درخور شأن و منزلت مردم ایجاد کرد.

سازمان‌های مردم‌نهاد متولی رشد اجتماعی هستند و اگر می‌خواهیم انسانی قانونمند و شکیب‌سازیم باید به نیروهای پیش‌برنده اجتماعی احترام بگذاریم که حمایت و همراهی آنان با پلیس اجتناب‌ناپذیر است. مهم‌ترین نقش‌هایی که سازمان‌های مردم‌نهاد ایفا می‌کنند، دو نوع است: اول، زمینه‌سازی برای

گسترش امنیت و دوم، به عهده گرفتن مأموریت‌ها و وظایفی که نتیجه آن به گسترش امنیت در جامعه می‌انجامد. با بررسی مجموع اسناد رسمی و قوانین و مقررات موجود می‌توان مهم‌ترین کارکردهای مورد انتظار از سمن‌ها را به صورت جدول شماره 1 خلاصه کرد.

جدول شماره(1) کارکردهای سازمان‌های مردم‌نهاد

ردیف	نقش سمن‌ها	شرح نقش	منبع
1	سمن‌ها در نقش سرمایه اجتماعی	به دلیل فعالیت سمن‌ها در یک چهارچوب قانونمند اجتماعی، با ایجاد اعتماد میان گروه‌ها و بخش‌های جامعه، مشارکت، همبستگی و دوله (1396) انسجام شهروندان را ایجاد می‌کنند.	عبدالرحمانی و حبیب‌زاده (1395)؛
2	نقش سمن‌ها در توسعه فرهنگی	مدیران با برداشت‌های شخصی از قوانین، اجرای امور فرهنگی و اجتماعی را تغییر می‌دهند؛ اما سمن‌ها بدون وابستگی دولتی در توسعه فرهنگی می‌کوشند. بُعد فرهنگی و اطلاع‌رسانی به مردم و بُعد انتظامی و برخورد با خاطیان، مهم‌ترین سطوح ارتباط نیروی انتظامی با سازمان‌های غیررسمی در امنیت عمومی است.	دوله (1396)؛ احمدی (1395)
3	نقش سمن‌ها در کاهش آسیب‌های اجتماعی	سمن‌ها بازوی توانمند دولت برای کاهش آسیب‌های اجتماعی هستند. سمن‌ها نیز باید به عنوان شبکه‌های اجتماعی در حوزه مبارزه با جرائم فعال شوند.	کوچکی‌نژاد (9395)
4	نقش نظارتی سمن‌ها	سمن‌ها با نظارت بر بخش دولتی؛ مسئولان را در قبال مسائل جامعه و شهروندان، قانونمند، پاسخگو و مسئولیت‌پذیر می‌سازند و به پویایی جامعه مدنی کمک می‌کنند.	صباغ گل و همکاران (1388)
5	نقش سمن‌ها در امنیت	در جوامع دموکراتیک، نظم و آرامش در رضایت عمومی است. حفظ نظم با رضایت جامعه به پلیس نیرو می‌بخشد. جوامع مدنی حداقل از نظر تئوری، برای ایفای یک نقش معنا دار در ایجاد نظم و آرامش مبتنی بر دموکراسی جامعه محور به وجود آمده‌اند.	(کاپارینی ¹) (2004)
6	نقش انتقادی سمن‌ها	پلیس باید سمن‌ها را به عنوان دوستان منتقد بپذیرد.	کارتی ² (2008)
7	نقش مشارکتی سمن‌ها	سمن‌ها دو نقش مهم در برقراری امنیت دارند: اول، زمینه‌سازی برای گسترش امنیت و دوم، به عهده گرفتن مأموریت‌ها و وظایفی که به گسترش امنیت در جامعه می‌انجامد.	صباغ گل و همکاران (1388)

1- Caparini

2- Carty

ردیف	نقش سمن‌ها	شرح نقش	منبع
8	نقش‌های اصلاحی سمن‌ها	سمن‌ها در مواردی مانند آموزش برخورد با جرائم، افزایش درک و ارتباط پلیس و جامعه، نظارت بر عملکرد پلیس، وضع خط‌مشی‌ها، توانمندسازی، یادآوری مسئولیت مسئولان، کمک به قربانیان و مبارزه علیه تبعیض می‌توانند نقش اصلاحی داشته باشند.	سازمان امنیت و همکاری اروپا (2009)
9	نقش تسهیل‌گری	دولت و جامعه مدنی باید در مشارکت با یکدیگر عمل کرده و هر یک کار دیگری را تسهیل کنند، ولی در عین حال عامل کنترل دیگری باشند.	(گیدنز، 1378)

منبع: (پژوهشگران، 1399)

مدل مفهومی پژوهش

این پژوهش بر این فرض مبتنی است که تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها، بر جرم‌یابی مؤثر است. جرم‌یابی در تعامل پلیس اطلاعات محور با سمن‌ها با شش بُعد اصلاح‌گری، افزایش سرمایه اجتماعی، مشارکت مردمی، افزایش ابتکار و خلاقیت، پیشگیری و تسهیل‌گری بیان می‌شود. همان‌گونه که در مدل مفهومی پژوهش نشان داده شده است، (نمودار شماره 1) سمن‌ها می‌توانند با شش بُعد ذکر شده، با پلیس در پیشگیری از جرم همکاری داشته باشند و در نهایت، با ایجاد تسهیلات لازم در عملیات پلیس بر جرم‌یابی تأثیر بگذارند.

نمودار شماره (1) مدل مفهومی پژوهش (منبع: پژوهشگران، 1399)

روش

این پژوهش بر اساس هدف، کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها، پیمایشی است. جامعه آماری آن، همه کارکنان فرماندهی انتظامی شهرستان اصفهان می‌باشند و نمونه آماری آن برابر 277 نفر است. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه است که به روش تصادفی ساده و میدانی توزیع شده است. تحلیل عاملی با مدل‌سازی معادله ساختاری¹ به وسیله نرم‌افزار آموس² از نقاط قوت روش‌شناختی این پژوهش بوده و برای تحلیل توصیفی داده‌ها نیز از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

پس از استخراج ابعاد و شاخص‌های پژوهش، روایی پرسش‌نامه پژوهش با نظر خبرگان انتظامی و دانشگاهی مورد تأیید قرار گرفته است و نظر به اینکه ضریب آلفای کرونباخ برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسش‌نامه‌ها به کار می‌رود و استفاده آن از عمومیت بیشتری برخوردار است؛ لذا در این پژوهش برای اندازه‌گیری پایایی پژوهش از این روش استفاده شده است. مقدار این ضریب در پرسش‌نامه این پژوهش برابر با 0/79 است که نشانگر پایایی بالای پژوهش است.

جدول شماره (2) جدول پایایی پرسش‌نامه

تعداد موارد	آلفای کرونباخ
27	0.792

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی

یافته‌های توصیفی توسط جدول فراوانی ارائه شده (جدول شماره 3) که در آن، مشخصات آماری هر یک از نمونه‌ها، به ترتیب شامل درجه، مدرک تحصیلی، سن و سابقه کاری ذکر شده است.

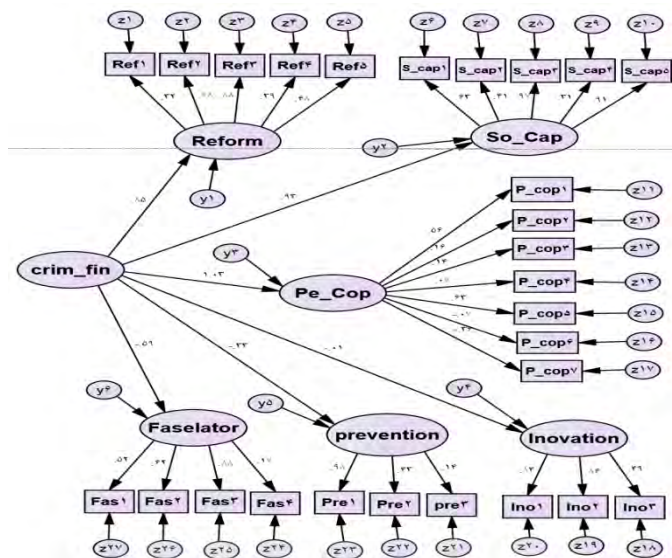
- 1- Structural equation modeling (SEM)
- 2- Analysis of Moment Structure (Amos)

جدول شماره (3) مشخصات نمونه آماری

کل	درجه						
	افسر ارشد	افسر جز	درجه دار	بدون جواب			
280	118	120	66	6			
100 درصد	42.1 درصد	42.9 درصد	12.9 درصد	2.1 درصد			
کل	میزان مدرک تحصیلی نمونه آماری						
	کارشناسی ارشد و بالاتر	کارشناسی	کاردانی	دیپلم	بدون جواب		
280	50	140	48	34	8		
100 درصد	1.9 درصد	50 درصد	1.1 درصد	12.1 درصد	2.9 درصد		
کل	سن نمونه آماری						
	5 تا	46 تا	41 تا	36 تا 40	31 تا	26 تا 30	بدون جواب
280	4	36	40	64	30	56	38
100 درصد	1.4 درصد	12.9 درصد	14.3 درصد	22.9 درصد	10.7 درصد	20 درصد	13.6 درصد
کل	سابقه کار نمونه آماری						
	25 تا	بالاتر	16 تا 20	11 تا 15	6 تا 10	5 تا	بدون جواب
280	36	22	72	44	48	38	20
100 درصد	12.9 درصد	8 درصد	25.7 درصد	14.7 درصد	1.1 درصد	16.6 درصد	7.1 درصد

یافته‌های استنباطی

تحلیل عاملی تأییدی: تحلیل عاملی تأییدی اعتبار متغیرهای پنهان را که با متغیرهای مشاهده اندازه‌گیری شده، ارزیابی می‌کند که در سه گام صورت می‌گیرد. در گام اول، مدل مفهومی پژوهش با شاخص‌های پیش‌فرض انتخاب‌شده برای اندازه‌گیری، به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری در نمودار شماره 2 ارائه شده و وزن هر متغیر مشاهده در تعریف متغیرهای پنهان محاسبه شده است.

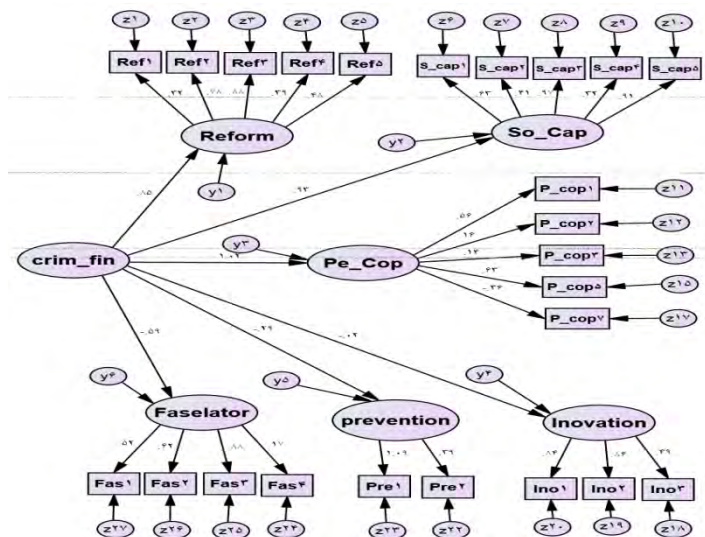
نمودار شماره (2) مدل اولیه پژوهش بر مبنای مدل مفهومی

در گام دوم، برآزش هر متغیر پنهان توسط متغیرهای مشاهده‌ای بررسی و معنی‌دار بودن آن‌ها بررسی شده و متغیرهای مشاهده‌ای که وزن کمتری دارند و وزن رگرسیونی آن‌ها ضعیف و به لحاظ آماری با صفر تفاوت معنی‌داری ندارند حذف شده‌اند. برای شش متغیر پنهان، ابتدا وزن متغیرهای مشاهده‌ای محاسبه شده (جدول شماره 4)، سپس معنی‌دار بودن این وزن‌ها در سطح اطمینان 0/05 بر اساس نسبت‌های بحرانی¹ بررسی شده‌اند. نسبت بحرانی بیشتر از 1/96 نشانه معنی‌دار بودن محاسبات آماری است. وزن‌های رگرسیونی نیز ضریب تأثیر یک متغیر مشاهده‌ای را در متغیر پنهان نشان می‌دهد. طبق جدول شماره 3، بیشتر وزن‌های رگرسیونی بیش از 1/96 است و فقط نسبت بحرانی متغیرهای مشاهده‌ای P_cop4، P_cop6 و pre3 کمتر از 1/96 است؛ بنابراین این متغیرها از مدل حذف می‌شوند.

جدول شماره (4) ضرایب رگرسیون وزنی مدل اولیه پژوهش

		Estimate	S.E.	C.R.	P	Label
Ref2	<--- Reform	3.334	.665	5.012	***	
Ref1	<--- Reform	1.000				
Ref3	<--- Reform	3.944	.776	5.081	***	
Ref4	<--- Reform	1.646	.401	4.105	***	
Ref5	<--- Reform	1.920	.433	4.432	***	
S_cap1	<--- So_Cap	1.000				
S_cap2	<--- So_Cap	.712	.111	6.409	***	
S_cap3	<--- So_Cap	2.371	.184	12.899	***	
S_cap4	<--- So_Cap	.536	.107	5.022	***	
P_cop2	<--- Pe_Cop	.295	.115	2.559	.010	
P_cop3	<--- Pe_Cop	.277	.124	2.227	.026	
P_cop4	<--- Pe_Cop	.116	.110	1.060	.289	
P_cop5	<--- Pe_Cop	1.192	.145	8.228	***	
P_cop6	<--- Pe_Cop	-.142	.128	-1.106	.269	
P_cop7	<--- Pe_Cop	-.702	.130	-5.405	***	
P_cop1	<--- Pe_Cop	1.000				
pre3	<--- prevention	.128	.072	1.776	.076	
Pre2	<--- prevention	.345	.127	2.714	.007	
Pre1	<--- prevention	1.000				
Fas1	<--- Faselator	1.000				
Fas2	<--- Faselator	1.006	.140	7.166	***	
Fas3	<--- Faselator	1.331	.179	7.454	***	
Fas4	<--- Faselator	1.388	.541	2.566	.010	
Ino1	<--- Inovation	1.000				
Ino2	<--- Inovation	.836	.090	9.241	***	
Ino3	<--- Inovation	.339	.045	7.524	***	
S_cap5	<--- So_Cap	2.049	.164	12.523	***	

مدل اصلاح شده پس از حذف متغیرهای مشاهده P_cop4، P_cop6 و pre3 به صورت نمودار شماره 3 خواهد بود.

نمودار شماره (3) مدل اصلاح‌شده پژوهش

در گام سوم برای بررسی و آزمایش قابل قبول بودن مدل ارائه‌شده، از شاخص‌های برازش تطبیقی استفاده شده است. شاخص‌های برازش تطبیقی مقادیر بین صفر و یک را اختیار می‌کنند که هر چه به یک نزدیک‌تر شوند دلیلی برای قابل قبول بودن مدل تفسیر می‌شود. همان‌گونه که در جدول شماره 5 مشاهده می‌شود، شاخص‌های برازش افزایشی (IFI)، شاخص برازش تطبیقی (CFI) و شاخص برازش هنجار شده بنتلر- بونت (NFI) حاکی از قابل قبول بودن مدل و شاخص برازش نسبی (RFI) و شاخص برازش توکر-لویس (TLI) نیز اصلاحات جزئی در مدل را پیشنهاد می‌کنند.

جدول شماره (5) شاخص‌های برازش تطبیقی

مدل	NFI Delta1	RFI rho1	IFI Delta2	TLI rho2	CFI
مدل مطلوب	.895	.816	.891	.760	.908

برای بررسی فرضیه‌های پژوهش تأثیر مستقیم، غیرمستقیم و در نهایت تأثیر کل متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته در جدول شماره 6 محاسبه شده است. همه ضرایب در سطح اطمینان 0/05 معنی‌دار است.

جدول شماره (6) تأثیر متغیرهای مستقل بر وابسته

متغیر وابسته	متغیر مستقل	Direct β	Indirect β	Total β
crim_fin	Inovation	0.016	0	0.016
crim_fin	Faselator	0.594	0	0.594
crim_fin	prevention	0.294	0	0.294
crim_fin	Pe_Cop	1.025	0	1.025
crim_fin	So_Cap	0.928	0	0.928
crim_fin	Reform	0.850	0	0.850

بررسی فرضیه‌ها

بر اساس نتایج جدول شماره شش، نتایج فرضیه‌ها به‌طور خلاصه در جدول شماره 7 آورده شده است.

جدول شماره (7) نتایج فرضیه‌ها

فرضیه	متغیر وابسته متغیر مستقل	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کلی	سطح معنی داری	نتیجه
فرضیه فرعی 1: تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها می‌تواند با اصلاح عملکرد پلیس بر جرم‌یابی تأثیر مثبت داشته باشد.	جرم‌یابی	0.850	0	0.850	0/05	قبول
فرضیه فرعی 2: تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها می‌تواند با افزایش سرمایه اجتماعی بر جرم‌یابی تأثیر مثبت داشته باشد.	جرم‌یابی	0.928	0	0.928	0/05	قبول
فرضیه فرعی 3: تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها می‌تواند با افزایش مشارکت مردمی بر جرم‌یابی تأثیر مثبت داشته باشد.	جرم‌یابی	1.025	0	1.025	0/05	قبول
فرضیه فرعی 4: تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها می‌تواند با خلاقیت و تصمیم‌سازی بر جرم‌یابی تأثیر مثبت داشته باشد.	جرم‌یابی	0.016	0	0.016	0/05	قبول
فرضیه فرعی 5: تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها	جرم‌یابی	0.294	0	0.294	0/05	قبول

نتیجه	سطح معنی‌داری	اثر کلی	اثر غیرمستقیم	اثر مستقیم	متغیر وابسته متغیر مستقل	فرضیه
						می‌تواند با پیشگیری از جرم بر جرم‌یابی تأثیر مثبت داشته باشد.
						فرضیه فرعی 6: تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها می‌تواند با نقش تسهیل‌گری بر جرم‌یابی تأثیر مثبت داشته باشد.
قبول	0/05	0/594	0	0/594	جرم‌یابی ▶ تسهیل‌گری	فرضیه اصلی: تعامل اطلاعات- محور پلیس و سمن‌ها بر جرم‌یابی تأثیر مثبتی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش، بررسی تأثیر تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها بر جرم‌یابی بود. نتایج تحلیل عاملی تأییدی، اعتبار مقیاس‌های تعریف‌شده پژوهش توسط داده‌های مشاهده‌شده را تأیید می‌کند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها بر جرم‌یابی تأثیر مثبت دارد.

ابعاد تعامل اطلاعات محور پلیس و سمن‌ها یعنی اصلاح‌گری، افزایش سرمایه اجتماعی، مشارکت مردمی، ابتکار و خلاقیت، پیشگیری و تسهیل‌گری که به‌عنوان متغیرهای مستقل پژوهش می‌باشند، بر متغیر وابسته یعنی جرم‌یابی تأثیر متفاوتی دارند که در جدول شماره 6 آورده شده است و بر مبنای آن، تمامی فرضیه‌ها طبق جدول شماره 7 مورد تأیید قرار گرفتند. یافته‌ها نشان می‌دهد که بُعد مشارکت مردمی با ضریب 1.025 دارای همبستگی بیشتری با جرم‌یابی است؛ بنابراین، مشارکت مردم در قالب سمن‌ها در جرم‌یابی تأثیر بالایی دارد. این مطلب هم‌راستا با رابطه تعامل پلیس با سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی (اعتیاد) در پژوهش بارانی و همکاران (1399)، نقش مثبت جامعه مدنی در کشف و پیشگیری از جرم در پژوهش درویشی لابسز (1396)، تأثیر مشارکت اجتماعی در پیشگیری از جرم در پژوهش حق نظری و شایگان (1395)، نقش مشارکتی

سمن‌ها در برقراری امنیت در پژوهش صباغ گل و همکاران (1388) است. مردم یک جامعه می‌توانند نقش مهمی در کشف و تعقیب و دستگیری مجرمین و به تبع آن جامعه‌عاری از جرم داشته باشند.

بعد سرمایه اجتماعی با وزن 0.928 دومین رتبه را در جرم‌یابی دارد؛ یعنی تعامل اطلاعات محور پلیس با سمن‌ها موجب افزایش سرمایه اجتماعی پلیس می‌شود. این مطلب هم‌راستا با افزایش درک متقابل و اعتماد بین پلیس و جامعه و ایجاد تعهد و رابطه مداوم و مستمر بین پلیس و جامعه در پژوهش اخشاب (1394)، تأثیر اعتماد اجتماعی در افزایش مشارکت سمن‌ها با پلیس در پژوهش کمالی‌رنجبر (1392) است. همچنین این یافته، مطالب دوله (1396) را تأیید می‌کند که می‌گوید، سمن‌ها در یک چهارچوب قانونمند اجتماعی، با ایجاد اعتماد میان گروه‌ها و بخش‌های جامعه، مشارکت، همبستگی و انسجام شهروندان را ایجاد می‌کنند. به هر میزان که سمن‌ها در برقراری امنیت جامعه مشارکت کنند، فرهنگ مشارکت در کشف و پیشگیری از جرائم را در جامعه رواج می‌دهند و در نتیجه، ارتباط بهتری بین پلیس و مردم به وجود می‌آید که به نوبه خود باعث ارتقای امنیت خواهد شد.

بعد اصلاح‌گری با وزن 0.850 سومین رتبه را دارد که نشان می‌دهد سمن‌ها می‌توانند با انتقاد، نظارت بر عملکرد و بهبود قانون، نقش اصلاحی در عملکرد پلیس داشته باشند که تأییدکننده تأثیر نقش نظارتی سمن‌ها در پیشگیری از جرم است. رستمی (1387) نیز به آن‌ها اشاره می‌کند. این مطلب هم‌راستا با قانونمند، پاسخگو و مسئولیت‌پذیر بودن مسئولان در قبال مسائل جامعه و شهروندان با نظارت سمن‌ها بر بخش دولتی در پژوهش صباغ گل و همکاران (1388) و نقش انتقادی سمن‌ها در وظایف پلیس در پژوهش کاردی (2008) است. سمن‌ها در مواردی مانند آموزش برخورد با جرائم، افزایش درک و ارتباط پلیس و جامعه، نظارت بر عملکرد پلیس، وضع خط‌مشی‌ها، توانمندسازی، یادآوری مسئولیت مسئولان، کمک به قربانیان و مبارزه علیه تبعیض می‌توانند نقش اصلاحی داشته باشند.

بعد تسهیل‌گری با همبستگی 0.594 چهارمین رتبه را دارد که نشان می‌دهد، سمن‌ها می‌توانند با کاهش کار پلیس، دانش محلی، بانک‌های اطلاعاتی مناسب، نقش تسهیل‌گری در جرم‌یابی داشته باشند. این یافته، گفته‌های گیدنز (1378) مبنی بر اینکه، دولت و جامعه مدنی باید در مشارکت با یکدیگر عمل کرده و هر یک کار دیگری را تسهیل کنند، ولی در عین حال عامل کنترل نسبت به دیگری باشند را تأیید می‌نماید. همچنین نتایج تحقیق با یافته‌های لانگ (2012) که معتقد است شناخت محدودیت‌ها و نقاط قوت سمن‌ها موجب توسعه و افزایش بهره‌وری در حوزه‌های مختلف مدنی و عمومی در امنیت و پیشگیری از جرم می‌گردد، همسو است.

بعد پیشگیری با وزن 0.294 رتبه پنجم را دارد که نشانگر تأثیر متوسط سمن‌ها در پیشگیری از جرم است که با یافته‌های بسیاری از تحقیقات گذشته، از جمله قاسم‌نژاد و همکاران (1397)، درویشی لابسز (1396)، کمالی‌رنجبر (1392)، شاه‌بهرامی و همکاران (1389)، رحیمی خورشیدوند (1388) و لانگ (2012) همسو است. امروزه سازمان‌های مردم‌نهاد در هر نظام اجتماعی با هدف جلب مشارکت مردم در تعیین سرنوشت خود می‌توانند نقش مؤثری در مدیریت پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی ایفا کنند. همچنین این سازمان‌ها امروزه به‌عنوان یک ظرفیت قوی با ورود به برخی حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی و رفع برخی معضلات مانند فقر، بیکاری، آسیب‌های اجتماعی و... می‌توانند با تعامل مناسب با پلیس در پیشگیری و کاهش جرائم مؤثر باشند.

بعد خلاقیت و نوآوری با همبستگی 0.016 کمترین تأثیر را بر جرم‌یابی دارد و نشان می‌دهد که سمن‌ها تأثیر بسیار کمی در خلاقیت و نوآوری پلیس در جرم‌یابی خواهند داشت. این یافته نیز یافته‌های قبلی را تأیید می‌کند، بوروکراسی سازمان‌های نظامی، نظام سلسله‌مراتبی و مبتنی بر دستورالعمل‌های متمرکز، خلاقیت و نوآوری را از کارکنان می‌گیرد، به همان دلایل سمن‌ها در خلاقیت و نوآوری پلیس تأثیر حداقلی دارند.

با توجه به اینکه نقش پلیس، به‌عنوان عامل حفاظت از امنیت، پیشگیری از جرم و حراست از ارزش‌های حاکم بر جامعه برابر مقررات است و نیز فعالیت

سازمان‌های مردم‌نهاد در راستای اهداف کلی جامعه است؛ بنابراین، همکاری و تعامل پلیس با سازمان‌های مردم‌نهاد می‌تواند نقش بسزایی در پیشبرد مأموریت‌های پلیس داشته باشد.

پیشنهادها

- نیروی انتظامی با همکاری وزارت کشور و سایر نهادهای ذی‌صلاح در خصوص همکاری سمن‌ها با پلیس در راستای کشف جرم، نسبت به اصلاح اساسنامه سمن‌ها اقدام کنند.
- نیروی انتظامی به‌منظور آموزش کارشناسان سمن‌ها در راستای چگونگی گزارش جرائم به پلیس اقدام نماید.
- کلانتری‌ها، پاسگاه‌ها و پلیس‌های تخصصی برای استفاده از ظرفیت تعامل اطلاعات‌محور با سمن‌های حوزه استحفاظی تفاهم‌نامه همکاری امضا کنند.
- کلانتری‌ها، پاسگاه‌ها و پلیس‌های تخصصی، نظارت مداوم بر عملکرد سمن‌ها و گزارش‌های جرائم داشته باشند.
- احساس نظارت توسط سمن‌ها با حضور مداوم و پیگیر ناظران پلیس تقویت شود.

سپاسگزاری

در پایان بر خود لازم می‌دانیم از همه مشارکت‌کنندگان در پژوهش، تشکر و قدردانی نماییم.

منابع

0 اخشابی، فرزاد. (1394). *تعامل پلیس با مشارکت مردمی در پیشگیری از جرم*. دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت و مهندسی صنایع، تهران. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/Fa/Seminar/ViewPaper.aspx?ID=60375>

0 آذر، عادل؛ زارعی، عظیم؛ الهی، شعبان و رعناهی، حبیب‌الله. (1386). طراحی مدلی مبتنی بر شبیه‌سازی جهت بررسی و تحلیل ارتباطات بین سازمانی. *فصلنامه پژوهش‌های مدیریت در ایران (مدرس علوم انسانی)*، 11(55)، صص 31-58. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=106223>

0 آقابخشی، علی‌اکبر و افشاری‌راد، مینو. (1386). *فرهنگ علوم سیاسی*. چاپ اول. تهران: چاپار.

0 بارانی، محمد؛ مرادی، بهمن؛ رضایی، امیر و بختیاری، تقی. (1399). *تعامل پلیس با سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی (با رویکرد اعتیاد)*. *فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم*، 55. قابل بازیابی از:

<https://iranjournals.nlai.ir/handle/123456789/395510>

0 ترویانوویچ، رابرت و باکوروکس، بانی. (1383). *پلیس جامعه‌محور*. ترجمه: گروه ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات کاربردی طرح و برنامه پلیس. تهران: انتشارات فرات.

0 جمشیدیان، هادی. (1388). *مجموعه مقالات پلیس، اشراف اطلاعاتی و جرم*. تهران: مرکز چاپ و نشر حدیث کوثر.

0 حق نظری، محمدرضا و شایگان، فریبا. (1395). نقش مشارکت نهادهای مردمی در پیشگیری اجتماعی از جرم. نشریه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، 11(44)، صص 33-52. قابل بازیابی از:

http://icra.jrl.police.ir/article_18191.html

0 درویشی لابسز، ناهید. (1396). نقش مشارکت‌های مردمی در پیشگیری از جرم. چهارمین کنفرانس جهانی و اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، شیراز. قابل بازیابی از:

<https://civilica.com/doc/675025>

0 دوله، فاطمه. (1396). شکوفایی سمن‌ها، ضرورت پرهیز از نگاه امنیتی. تهران: ایرنا.

0 رحیمی خورشیدوند. (1388). بررسی نقش مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد در برقراری نظم و امنیت. فصلنامه علمی توسعه سازمانی پلیس، 6(25)، صص 35-44. قابل بازیابی از:

http://journals.police.ir/article_9408.html

0 روهنا، محمد؛ پوراسدی، محمد و فتح‌الهی، سید سیامک. (1393). ارزیابی میزان مشارکت مدنی در پیشگیری از جرم با تأکید بر سرقت (مطالعه موردی خراسان شمالی). فصلنامه دانش انتظامی خراسان شمالی، 1(4)، صص 55-84. قابل بازیابی از:

http://khs.jrl.police.ir/article_17137.html

0 شاه‌بهرامی، فرخ‌الله؛ پیشگاهی‌فرد، زهرا؛ زال‌پور، کیانوش و بختیاری، تقی. (1389). تأثیر فعالیت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد بر پیشگیری از ارتکاب

جرم زنان سرپرست خانوار. پژوهش‌های مدیریت انتظامی، 5(3)، صص 504-518. قابل بازیابی از:

http://pmsq.jrl.police.ir/article_92240.html

0 صباغ گل، منصور؛ رفیعی، فرشاد و ابراهیمی، رعنا. (1388). نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در گسترش امنیت انسانی. همایش بین‌المللی امنیت انسانی در غرب آسیا، صص 345-364. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/y70715>

0 صبوری، منوچهر. (1384). جامعه‌شناسی سازمان‌ها. تهران: نشر نی.

0 عبدالرحمانی، رضا و حبیب‌زاده، اصحاب. (1395). نقش ارتباطات بین سازمانی نیروی انتظامی در ارتقای امنیت عمومی (مطالعه موردی: شهر بندرعباس). فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، 11(2)، صص 261-290. قابل بازیابی از:

http://pmsq.jrl.police.ir/article_18328.html

0 عمید، حسن. (1386). فرهنگ فارسی عمید. جلد اول. چاپ سی و ششم. تهران: مؤسسه انتشارات امیرکبیر.

0 قاسم‌نژاد، خلیل؛ جزینی، علی‌رضا؛ محمدی‌مقدم، یوسف و هندیانی، عبدالله. (1397). رابطه مسئولیت احتیاطی سازمان‌ها با پیشگیری اجتماعی از جرم. نشریه علمی پژوهش‌های دانش انتظامی، 20(3)، صص 1-31. قابل بازیابی از:

http://pok.jrl.police.ir/article_18937.html

0 قلی‌پور، آرین. (1380). جامعه‌شناسی سازمان‌ها: رویکردهای جامعه‌شناختی به سازمان و مدیریت. چاپ اول. تهران: سمت.

0 کمالی رنجبر، جلال. (1392). نقش سمن‌ها در مدیریت پیشگیری از وقوع جرم. فصلنامه دانش انتظامی هرمزگان، 3(7)، صص 39-66. قابل بازیابی از:

http://hormozgan.jrl.police.ir/article_13969.html

0 کوچکی نژاد، کیانوش. (1395). نقش سمن‌ها در کاهش آسیب‌های اجتماعی. اولین نشست سمن‌ها در حوزه سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان.

0 گلشن‌پژوه، محمودرضا. (1385). راهنمای سازمان‌های غیردولتی. تهران: انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.

0 گنزاله، آ و شوفیلد و و هرایز، د. (1387). همکاری بخش خصوصی و پلیس برای بهبود امنیت داخلی (مجموعه مقالات). چاپ در کتاب برون‌سپاری و مشارکت مردم در امور پلیسی، ترجمه ساسان رستمی والهام علی‌نسب، تهران: سازمان تحقیقات و مطالعات نیروی انتظامی.

0 ماندل، رابرت. (1379). چهره متغیر امنیت ملی. ترجمه: پژوهشکده مطالعات راهبردی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

0 مولایی، سیدیوسف. (1389). اشراف اطلاعاتی فرایند یا محصول. چاپ اول. تهران: دانشکده و پژوهشکده اطلاعات و امنیت.

0 ناظری، عبدالرضا و عساریان نژاد، محمدحسین. (1394). اشراف شبکه‌ای در مدیریت بحران‌های اجتماعی. فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی کرمان، 12، صص 112-134. قابل بازیابی از:

http://kerman.jrl.police.ir/article_16571.html

0 نصیری، قدیر. (1381). معنا و ارکان جامعه‌شناسی امنیت. نشریه تحقیقات استراتژیک، 26، صص 112-133. قابل بازیابی از:

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/646237>

0 هال، ریچارد. اچ. (1384). سازمان: ساختار، فرایند و ره آوردها. ترجمه علی پارسائیان و سیدمحمد اعرابی. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

0 واثقی، قاسم. (1380). تدابیر و سیره عملی علی (ع) در تأمین امنیت اجتماعی. تهران: مرکز تحقیقات و پژوهش‌های ناجا.

0 Baker, W. E., & Faulkner, R. R. (2017). Interorganizational networks. *The Blackwell companion to organizations*, 520-540. Retrieved from:

<https://doi.org/10.1002/9781405164061.ch22>

0 Caparini, M. (2004). Civil society and democratic oversight of the security sector: a preliminary investigation. *Sourcebook on Security Sector Reform*. Belgrade: DCAF, CCMR, 171-192. Retrieved from:

<https://www.files.ethz.ch/isn/13722/sourcebook%20on%20security.pdf#page=86>

0 Lang, S. (2012). NGOs, civil society, and the public sphere. *Cambridge: Cambridge University Press*.

0 Husak, D. (2004). The criminal law as last resort. *Oxford Journal of Legal Studies*, 24(2), 207-235. Retrieved from:

<https://doi.org/10.1093/ojls/24.2.207>

0 Maluwa, I.A.F. (2014). Police Public Partnership Under Democratic Policing (Community Policing), *SACP*.

0 Oakley, R. (2001). Building police-community partnerships: UK and European experience. *Australian Institute of Criminology*. Retrieved from:

<https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.554.6457&rep=rep1&type=pdf>.

0 ODIHR, O. (2009). Preventing and responding to hate crimes: a resource guide for NGOs in the OSCE region. *ODIHR*. Retrieved from:

<https://www.tandis.odihhr.pl/bitstream/20.500.12389/20601/5/05880.pdf>

0 Raab, J., & Milward, H. B. (2003). Dark networks as problems. *Journal of public administration research and theory*, 13(4), 413-439. Retrieved from:

<https://doi.org/10.1093/jpart/mug029>

0 The European Platform for Policing and Human Rights operates-EPPHR.(2004). Retrieved from:

www.epphr.dk

